

सम्पादकीय

विद्यार्थी संगठन खारेजीले निम्त्याउने जोखिम

सरकारले सुशासनका लागि तयार गरेको एक सय कार्यसूचीमा विद्यार्थी संगठनको खारेजी गर्ने पनि भनेको छ । राजनैतिक दल आबद्ध विद्यार्थी संगठनलाई क्याम्पस र विश्वविद्यालय हाताभित्र नराख्ने निर्णय आफैँमा उदकलापोे छ ।

सरकार बहुदलीय प्रणालीअन्तर्गत भएको चुनावमा निर्वाचित भएको हो । यो सरकारलाई संवैधानिक मर्मविपरीत अधि बढ्ने छुट छैन । संविधानले विचार तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको हकको ग्यारेण्टी गरेको छ । हरेक नागरिकलाई विचार राख्न पाउने, राजनैतिक संगठनमा आबद्ध हुन पाउने संवैधानिक प्रबन्ध विरुद्ध विद्यार्थी संगठन खारेज गर्ने प्रपञ्च गरेर सरकारले गलत बाटो हिँडेको छ । सरकारको तर्कछ,— विश्वविद्यालयमा राजनीति भयो । राजनीतिक गतिविधिलाई रोक्दा शैक्षिक वातावरण राम्रो बन्छ । विश्वविद्यालयमा राजनीतिका नाममा भइरहेको गलत क्रियाकलापले शैक्षिक वातावरण बिथोरिएको हो । राजनीतिले सही लय समात्ने वित्तिकै शैक्षिक वातावरण खल्बालिदैन । क्याम्पस र विश्वविद्यालय भनेका विचारका नर्सरी हुन् । विचारका नर्सरीलाई हुर्कन दिनुपर्छ । त्यहाँ विचारको बहस र छलफल हुनुपर्छ, त्यसका लागि आफूलाई मन परेको विद्यार्थी संगठनमा आबद्ध हुन पाउने हक हरेक विद्यार्थीलाई छ । संविधानले नै प्रबन्ध गरेको विषयलाई रोक्ने निर्णय कार्यान्वयन भए नेपालको लोकतान्त्रिक प्रणालीमाथि नै प्रश्न उठ्ने छ ।

शैक्षिक संस्थामा अहिले भइरहेका राजनैतिक गतिविधिलाई सुधार गर्नुको विकल्प छैन । कतिपय कमजोरीले राजनैतिक संगठन नै गलत छन् भन्ने होइन् । कमजोरीमा टेकेर सरकारले जुन अलोकतान्त्रिक गतिविधि गर्न खोज्दैछ, त्यो गतिविधिले अन्ततः मुलुकलाई विचारविहीन दिशातिर लैजानेछ । मुलुकमा मुठभेडको राजनीतिलाई मलजल गर्नेछ । त्यसो त भण्डै दुई तिहाईको सरकारले अहिले प्रतिशोध र मुठभेडको राजनीतिलाई अधि बढाइरहेको छ । दण्डहिन्ताको अन्त्य र सुशासनका नाममा अहिले भइरहेका प्रतिशोधपूर्ण क्रियाकलापले अन्ततः मुलुक नयाँ द्वन्द्वतर्फ अधि बढ्ने संभावना देखिँदैछ । मुलुकमा मुठभेड होइन्, सहकार्य र मेलमिलापमार्फत् राजनीतिलाई सही लयमा लैजानुपर्ने बेला सरकार एकांकी बनेको छ, त्यसले मुलुकलाई नै कमजोर बनाउने छ ।

अहिले विश्व राजनीति नै नयाँ मोडमा जाँदैछ, अमेरिका-इरान सहमतिको सम्भावना कमजोर हुँदै गर्दा त्यसको प्रभाव अब विस्तारित हुँदैछ । त्यो द्वन्द्वको असर हाम्रो दैलोमा आइपुगेछ । अब विश्व राजनीतिमा हाम्रो भूमिका के हो ? हामी कसरी अधि बढ्छौँ ? यो जटिल राजनैतिक मोडमा सरकारले कसरी अधि बढ्ने सोंच्दैछ, अहिले सरकारको ध्यान त्यतातिर जानुपर्छ । त्यसका लागि राजनैतिक दलबिच घनिभूत छलफल हुन आवश्यक छ । त्यसो त यो सरकार गठन र केही बघाईलाई लिएर टिकाटिप्पणी भइरहेको छ । निर्वासित तिब्बती प्रमुख दलाई लामाको बघाईले सरकारप्रति छिमेक चीनले सन्देश राखिरहेको बेला छिमेकलाई विश्वासमा लिनु चुनौति बनेको छ । विश्व राजनीतिको भुमरीबाट मुलुकलाई बाहिर निकाल्न आन्तरिक एकता आवश्यक छ । त्यसका लागि अरु राजनैतिक दलसँगको सहज सम्बन्ध बनाउने काम सरकार र सत्तारुढ दल रास्वपाको हो ।

यो बेला विद्यार्थी संगठनका गतिविधि क्याम्पस र विश्वविद्यालयमा गर्न नदिने र उनीहरूलाई खारेज गर्ने होइन, कमजोरी सुधार गर्न उनीहरूलाई सहजीकरण गर्न आवश्यक छ ।

बाँकेमा आर्थिक गणनाका लागि ९७ कर्मचारी खटिने

रौभा (बाँके) । आगामी बैशाख २ गतेदेखि सञ्चालन हुने दोस्रो आर्थिक गणनाका लागि बाँकेमा ९७ कर्मचारी खटिने भएका छन् । बाँकेका आठ स्थानीय तहका ८१ वडामा दोस्रो आर्थिक गणनाका लागि ८६ गणक र ११ जना सुपरीवेक्षक गरी ९७ कर्मचारी खटिने जिल्ला आर्थिक गणना अधिकारी अवधेशकुमार शुक्लाले जानकारी दिए ।

उनका अनुसार गणक र सुपरीवेक्षकलाई तालिम दिनेलगायत आवश्यक सबै तयारी पूरा भएको छ । यो गणनाले मुलुकको आर्थिक नीति, योजना तथा विकास रणनीति निर्माणका लागि आधारभूत र भरपर्दो तथ्याङ्क उपलब्ध गराउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ । विसं २०७५ मा सम्पन्न पहिलो राष्ट्रिय आर्थिक गणनामा देशभर नौ लाख २३ हजार ३५६ प्रतिष्ठान तथा व्यवसाय गणना गरिएको थियो । ती प्रतिष्ठानमा ३२ लाख २८ हजार ४५७ जना सलम रहेको तथ्याङ्क

सार्वजनिक गरिएको थियो ।

“अन्तर्राष्ट्रिय औद्योगिक वर्गीकरणअनुसार अर्थतन्त्रलाई २१ क्षेत्रमा विभाजन गरिएको भए पनि यस राष्ट्रिय आर्थिक गणनामा १८ वटा आर्थिक क्षेत्रमा आधारभूत विवरण सङ्कलन गरिनेछ”, आर्थिक गणना अधिकारी शुक्लाले भने–“यसमा दर्ता भएका वा नभएका ठूलासाना उद्योग, व्यापार-व्यवसाय, सेवा क्षेत्र, गैरसरकारी संस्था, सरकारी संस्थान, विद्यालय, अस्पताललगायत आर्थिक क्रियाकलाप गरिरहेका एकाइ समेटिने छ ।”

जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख ज्ञानेन्द्रकुमार चौधरीले मुलुकको आर्थिक नीति, योजना तथा विकास रणनीति निर्माणका लागि आधारभूत र भरपर्दो तथ्याङ्क उपलब्ध गराउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने भएकाले यस कार्यमा नागरिकस्तरबाट पनि सहयोग र समन्वय हुनुपर्ने बताए ।

२०८२ चैत ३०, गते सोमबार

Monday April 13, 2026

बैगुनी भनेर भोंपा लगाउन त भएन !

कपेन्द्र जिसी

अनेपेक्षित रूपमा गरिएको निर्वाचनमा एमाले काग्रेस र अन्य पुराना दलहरु पराजित भए । विकास सडक, नहर, पुल, सुरुङ मार्ग, मानव कल्याणकारी थिति त ती दलहरुले बाँधेकै थिए । तर मतदाताले यति चाँडै किन भुले । यो लेखकले बैगुनी भन्न त भएन । मित्रहरु जापान, चीनजस्ता देशहरु आफैँले बनाएर समृद्ध भए । अहिले त मालिक भएका छन् । विदेशीलाई पनि रोजगारी दिने अवस्थामा पुगे ।

सबै युवाहरु उत्पादन र निर्माणमा लागेर समृद्ध नेपाल बनाउनु पर्ने हो ! नेपालमा हिमाल, पहाड, चुरेपहाड र तराई मधेस छ । समुद्र सतह आसपास उत्पादन हुने फलफूल अन्न एक प्रकारका छन् । होंचा पहाड र चुरे क्षेत्रमा उत्पादन हुने फलफूल अन्न अर्का प्रकारका छन् ।

अर्नि उच्च पहाड र तल्लो हिमालमा उत्पादन हुने अन्न फलफूल अर्का प्रकारका छन् ।

उच्च हिमाली क्षेत्रमा उत्पादन हुने फलफूल र जडीबुटी अर्का प्रकारका छन् । हिमाली जडीबुटी यास्रा गुग्गुबुला निलमसी आदि त भन्न कति छन् कति ।

भौगोलिक विविधताले उक्त नेपाली भूगोलमा उत्पादन नहुने केही छैन । जे उत्पादन गर्न चाहियो । त्यही उत्पादन गर्न सकिन्छ नेपालमा ।

वास्तवमा नेपाल त हाम्रा ऋषिमुनिहरुले परिकल्पना गरेको कल्पवृक्ष नै हो । कल्पवृक्षमा जे चिन्तियो त्यही उत्पादन हुन्छ । अर्को शब्दमा मर्नाचिन्ते देश हो नेपाल !

चाहना बमोजिमको फलफूल अन्न उत्पादन गर्न श्रमको दरकार पर्छ । जति शारीरिक श्रम गन्यो त्यति पसिना खल्खल्ली आउँछ । मानव शारीरिक रुपमा स्वस्थ बन्न थाल्छ । यी सबै उत्पादनका आधार हुन् । दीर्घयुको आधार पनि श्रम रहेछ ।

स्मरणीय छ । सन् १९४५ मा अमेरिकाले लिटिल बाय र फ्याटम्यान नामका बम प्रहार जापानको हिरासिमा र नागासाकीलाई खरानी बनायो । द्वितीय विश्व युद्ध १९४५ मा सकियो ।

जापानीहरु ध्वस्त भएको जापानलाई आफैँले समृद्ध बनाउनुपर्छ भनेर लागे । राष्ट्र समृद्धिको अभियानमा के वृद्ध, के नौजवान, के महिला, के पुरुष सबै लागे । छोटै अवधिमा जापानलाई समृद्ध देशमा परिणत गरे । अहिले पनि उनीहरु देश अति समृद्ध बनाउन लागि नै रहेका छन् । त्यही रोजगारीका समस्या छैन । उनीहरुको भौतिक निर्माण मात्र होइन माइक्रो इलेक्ट्रोनिकसमा पनि हात बढाए । उच्च गुणस्तरीय रेडियो टेलिभिजन र रेलगाडी, मोटर गाडी निर्माण गरेर बाहिर निर्यात गरी पैसा आर्जन गरिरहेका छन् ।

यसरी नै हाम्रो उत्तरी छिमेकी देश चीन हो । उसको अस्तित्व निम्दिग्यान पार्न अमेरिका, तत्कालीन साम्राज्यवादी जापान, परिचमा युरोपियन पुँजीवादी देशहरुले संयुक्त आक्रमण गरे । प्रतिरोधी युद्ध गर्न कोभिताड्का नेता तथा सरकार प्रमुख च्याङकाइ शेकलाई चीनका क्रान्तिकारी

कम्युनिष्ट नेता माओत्सेतुडले आह्वान गरे बमोजिम सम्भ्रोता पनि भयो । तर धोखेवाज च्याङकाइशेक पुनः आक्रमणकारी शत्रु पक्षिसँग नै मिल्न गयो । चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीले सबै प्रतिक्रियावादीसँग लडाइ जारी राख्यो । अमेरिकी साम्राज्यवादी शक्ति जापानी र साम्राज्यवादी शक्ति परिचमा साम्राज्यवादी शक्तिको हार भयो । माओको नेतृत्वमा चीनले जित्यो । १९४९ मा जनवादी गणतन्त्र चीनको स्थापना भयो । च्याङकाइ शेक भागेर चीनकै भूभाग ताइवान टापुमा गई बस्न थाल्यो ।

स्मरणीय छ, १९४९ मा मुक्त भएको चीनले आफ्नै बलबुता प्रविधिको निर्माण गरेर छोटो समयमा समृद्ध देश निर्माण गरिसकेको छ । चीन त महाशक्ति राष्ट्र बनिसकेको छ । प्रिय मित्र ! समृद्ध चीन र महाशक्ति राष्ट्र चीन विकास हुनुमा चिनियाँ नेता माओत्सेतुड, चाउएनलाई देडस्यायो पिङ शि जिङ पिङहरुको मुख्य भूमिका रहेको छ । चीनलाई हौक दिने हेप्ने चेपेने अब कुनै साम्राज्यवादी शक्तिको तागत छैन ।

चीन समृद्ध र महाशक्ति राष्ट्र बन्युमा चिनियाँ जनताकै हात र साथ छ । सारतः बनाउन चाहे बन्दोरहेछ-समृद्ध देश ! प्रिय मित्र ! मलाई एमालेको भोले नभन्यो होला ! म भोले होइन । तर यथार्थ कुरा बोल्नुपर्छ । नेकपा एमालेका नेता केपी शर्मा ओलीले चाहेको पनि यस्तै हो देशभित्रै काम गरौं । देश बनाऔं । नयाँ संविधान संविधानसभाबाट निर्माण गरी सुशील कोइराला, केपी ओली र तत्कालीन सबै नेताहरुको सहमतिमा २०७२ सालमा संघीय संविधान जारी भयो । संविधान निर्माणपछि दिल्ली दरबारको तर्फबाट नरेन्द्र मोदीले अधोषित नाकाबन्दी लगाए । भारतको बाटो हुँदै आउने डिजेल, मट्टिले, पेट्रोलजस्ता आवश्यक इन्धन र दैनिक उपयोग्य सामग्री र निर्माण सामग्री बोकेका ट्रकहरु दक्षिणी सीमा नाकाहरुमा रोकिए । ओली सरकार भुकेन । उत्तरी छिमेकी देश चीनसँग दीर्घकालीन व्यापार तथा पारवहन

सन्धि गरेर सामग्रीहरु ल्याइए । त्यति मात्र होइन नेपालको सम्प्रभुमा रहेको अपी हिमालमुनिको लिम्पियाधुरा, लिपुलेक र कालापानी जस्ता गुमेका लुटिएका भूभागको नक्सा बन्यो तिनै ओलीको प्रस्तावमा संसदले नक्सा पारित गर्‍यो । नक्सा पारितपछि नेपालको नेट्यमा नयाँ नक्सा राखेर छापियो । भूभाग फिर्ता गर भन्दा सारतः समृद्धिको दिशातिरको अभियानमा जुट्दै गरेको बेला भाद्र २३ र २४ को घटनाले जनधनको ठूलो क्षति भएको छ । अबको केही वर्षको बजेट पुनर्निर्माणमै खर्च हुनेछ । स्वरोजगार र सुशासन दिन्छु भनेर सत्तासीन हुन आएको बालेन सरकार पूर्व जनप्रतिनिधिलाई गिरफ्तार गर्ने, अपमान गर्ने र सकेसम्म जेलमा कोच्ने तरखरमा छ । समृद्धि र निर्माणको योजना के हुने हुन् ? कहिलेदेखि हुने हुन् कसैलाई थाहा छैन । अनेपेक्षित रूपमा गरिएको निर्वाचनमा एमाले काग्रेस र अन्य पुराना दलहरु पराजित भए । विकास सडक, नहर, पुल, सुरुङ मार्ग, मानव कल्याणकारी थिति त ती दलहरुले बाँधेकै थिए । तर मतदाताले यति चाँडै किन भुले । यो लेखकले बैगुनी भन्न त भएन । मित्रहरु जापान चीनजस्ता देशहरु आफैँले बनाएर समृद्ध भए । अहिले त मालिक भएका छन् । विदेशीलाई पनि रोजगारी दिने अवस्थामा पुगे ।

हाम्रा नेपाली तनैरीहरुले अब देश निर्माण गर्ने होइन त ? किन सधैं कुश्नेका देशमा जाने ? अरबका खाडीमा सेठसेठानीको धोती लगाउँथुन जाने ? नेपालमै काम गरे हुन र ? चुनाव त आउँछ जान्छ ! चुनाव फेरि हुनेछ । लहलहैमा लागेर के उपलब्ध होला र ? आफ्नै नेता आफ्नै सरकारको बदबुवाँ गर्नु नै उपयुक्त काम हो ?

मानसिक स्वास्थ्य : देखिने घाउ सजिलै निको हुन्छ, नदेखिने घाउलाई समाजले निको पार्नुपर्छ

डा प्रज्ञा सिंह

हामी गर्वका साथ भन्छौँ- हामी नयाँ पुस्ता हौँ, आधुनिक संसारमा बाँचिरहेका छौँ । तर के सँचै हामी आधुनिक भएका छौँर के हाम्रो सोचाइ बदलिएको छर जब साथी वा परिवारका सदस्य उदास भएर हामीलाई फोन गर्छन्, कति स्वागत गर्छौँ, के हामी उनीहरुको कुरा निसंकोच सुन्छौँ वा ‘नक्कली’ पागल भनेर खारेज गर्छौँ

जब कोही आत्महत्याबाट मर्छन्, तब हामी भन्छौँ -‘यदि थाहा भएको भए केही गर्न सक्थौँ ।’ तर जब उनीहरु बाँचिरहेका हुन्छन्, हामी प्रायः बेवास्ता गर्छौँ ।

शारीरिक रोग लाग्दा हामी अस्पताल धाउँछौँ । तर जब चिन्ता, त्रास, डिप्रेसन वा प्यानिक अट्याक हुन्छ, उपचार लिन लाज मान्छौँ । यसको मुख्य कारण हो-हाम्रो समाज, सामाजिक अन्धविश्वास र पिछ्छिएकाे सोच, भेदभावको डर । धेरै बिरामीले आफ्ना समस्या न त कसैसँग बोझ्छन्, न त अस्पताल धाउँछन् । यसरी उपचारयोग्य रोगलाई हाम्रो समाजले लज्ज र अपराधबोधमा रूपान्तरण गरिदिन्छ । कोही मानसिक रोग भएको भन्यो भने हामी ‘पागल’, ‘बौलाहा’ जस्ता शब्द प्रयोग गर्छौँ । रोगलाई ‘खराब कर्मको परिणाम, दुष्ट आत्माको प्रभाव’ भनेर चित्रण गर्छौँ ।

मानसिक स्वास्थ्य के हो ?

विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लुएचओ) का अनुसार मानसिक स्वास्थ्य केवल मानसिक रोग नहुनु मात्र होइन, बरु यो एक सकारात्मक अवस्था हो, जसमा व्यक्ति आफ्ना क्षमताहरु पूरा गर्न, जीवनका तनावहरु सामना गर्न, उत्पादनशील काम गर्न, र समाजमा योगदान गर्न सक्षम हुन्छ । वैज्ञानिक प्रमाणहरुले देखाएका छन् कि राम्रो मानसिक स्वास्थ्यले शारीरिक स्वास्थ्य, प्रतिरक्षा प्रणाली, निर्णय क्षमता, सामाजिक सम्बन्ध र कार्यक्षमतामा प्रत्यक्ष सकारात्मक प्रभाव पार्छ । उदाहरणका लागि, मानसिक स्वास्थ्य सन्तुलित व्यक्तिको तनावको सामना गर्ने क्षमता बढी हुन्छ, डिप्रेसन र चिन्ताबाट बच्ने सम्भावना उच्च हुन्छ, र उनीहरुको जीवन गुणस्तर सुधार हुन्छ ।

सरल भाषामा भनुपर्दा, जब हाम्रो मन डर, निरन्तर उदासी, अनावश्यक बाध्यता वा असहायताबाट मुक्त भएर दैनिक जीवन, काम, परिवार र सामाजिक सम्बन्धमा सक्रिय र सन्तुलित रहन सक्छ, तब हामी वास्तविक रूपमा मानसिक रूपमा स्वस्थ छौँ । वैज्ञानिक दृष्टिले, मानसिक

स्वास्थ्य केवल उपचारको विषय होइन, जीवनको सम्पूर्ण गुणस्तर र सामाजिक योगदानसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित छ । मानसिक स्वास्थ्य कमजोर हुनु भनेको केवल रोग नभई, जीवनका सम्भावनाहरु सीमित हुनु हो ।

नेपालमा मानसिक स्वास्थ्यको समस्या

नेपालमा मानसिक स्वास्थ्यको बोझ तीव्र गतिमा बढ्दै गएको छ, जसको जरा हाम्रो सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक संरचनामा गहिरो रूपमा गाडिएको छ । तीव्र शहरीकरण, बेरोजगारी, गरिबी र असमानताले युवाहरुमा तनाव र निराशा बढाएको छ भने शैक्षिक दबाव, प्राकृतिक प्रकोप र युद्धपछिका घाउहरुले मानसिक असन्तुलनलाई अझ बल दिएका छन् । घरेलु हिंसा र लैङ्गिक विभेदले विशेषगरी महिलाहरुलाई दोहोरो चोट पुर्‍याएको छ । जहाँ उनीहरु पीडित मात्रै होइन, प्रायः दोषी ठहरिन्छन् । मानसिक रोग भएकी महिलालाई परिवारले छोडिदिने, बोसरी भन्ने आरोप लगाउने र लाजको डरले उपचार लुकाउने घटनाले हाम्रो समाजमा मानसिक स्वास्थ्यलाई अझ अन्धकारमा धकेलिरेको छ । यो केवल स्वास्थ्यको विषय होइन, यो हाम्रो सामाजिक चेतना, कृष्ण र मानवताको परीक्षा हो ।

किन बिरामी अस्पताल जान चाहँदैनन्

नेपालमा मानसिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँचको अभाव र उपचारमा अनिच्छाका प्रमुख कारणहरु:

ग्रामीण क्षेत्रमा सेवा पहुँचको कमीसु धेरै गाउँ र दूरदराजका क्षेत्रमा मानसिक स्वास्थ्य सेवा पहुँच छैन, जसले बिरामीलाई स्वास्थ्य संस्थामम्म पुग्न कठिनाइ पैदा गर्छ । सामाजिक कलंक र पारिवारिक अवरोध, मानसिक रोगलाई अझै कलंक र कमजोरीको रूपमा हेर्ने प्रवृत्ति छ । परिवार वा समाजको डरका कारण बिरामीले उपचार खोज्न हिचकिचाउँछन् ।

स्वास्थ्यकर्मीको तालिम र स्रोतको अभाव, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा पर्याप्त तालिम प्राप्त विशेषज्ञ र स्रोत नहुनुले गुणस्तरीय सेवा दिन सकिँदैन ।

सार्वजनिक र सरकारी पहलहरुको कमी, नीति र कार्यक्रम भए पनि व्यवहारमा लागू हुने स्तरमा अझै कमी छ, जसले उपचार र पहुँचमा अवरोध सिर्जना गर्छ ।

यो समस्या केवल बिरामीको होइन, हाम्रो साझा सामाजिक र स्वास्थ्य चुनौती हो, जसको समाधान स्वास्थ्य सेवा सुधार, जागरूकता र समुदाय-आधारित पहलमार्फत् गर्न सकिन्छ ।

मानसिक स्वास्थ्यका व्यावहारिक समाधानहरु :

प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा एकीकरण, स्वास्थ्य चौकी र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा गोपनीय कक्ष, गाइडलाइन र मनोसामाजिक समर्थन उपलब्ध गराएर मानसिक स्वास्थ्य सेवालाई सबैको पहुँचमा ल्याउनु आवश्यक छ ।

मानव स्रोत विकास, साइक्याट्रिक नर्स, काउन्सलर, र मनोवैज्ञानिकलाई नियमित तालिम, केस स्टडी र सुपरभजनमार्फत् सक्षम बनाउनु पर्नेछ । ग्रामीण क्षेत्रमा टेली-मेडिसिन र मोबाइल क्लिनिकमार्फत् विशेषज्ञ सेवा पुर्‍याउने व्यवस्था गर्नुपर्छ । समुदाय-आधारित सेवा, विद्यालय, कार्यस्थल र समुदायमा हेल्थलाइन, थियर सपोर्ट ग्रुप र मनोस्वास्थ्य कार्यशाला सञ्चालन गर्नुपर्छ । स्थानीय भाषा र सांस्कृतिक सन्दर्भअनुसार सूचना र सहयोग प्रणाली विकास गर्नु अति आवश्यक छ ।

कलंक न्यूनीकरण र सामाजिक दृष्टिकोण सुधार, मानसिक रोग अपराध वा कमजोरी होइन, उपचारयोग्य स्वास्थ्य समस्या हो भन्ने सन्देश समाजमा फैलाउनुपर्छ । स्कूल, मिडिया, सामाजिक र धार्मिक संस्थामार्फत् कथा-साभेदारी, प्रशिक्षण र संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामाजिक चेतना बढाउनुपर्छ ।

मानसिक रोग कमजोरी होइन- यो पूर्णरूपमा उपचारयोग्य अवस्था हो । तर हाम्रो मौनता, अपमानजनक भाषा र समाजको बेवास्ताले हजारौँ मानिस अझै अँध्यारोमा हराइरहेका छन् । मानसिक रोग पनि शरीरको रोग जित्तैकै वास्तविक र गम्भीर हुन्छ । यदि कसैको हड्डी भाँचियो भने हामी उनलाई तुरुन्त चिकित्सककोमा पुर्‍याउँछौँ । हामी भन्दैनौँ-“यो तिम्रो भाग्य हो, अब यस्तै बस ।” त्यसैरी, मानसिक स्वास्थ्यको समस्या वा भावनात्मक पीडामा परेका व्यक्तिकोलाई पनि सम्मान र सम्भद्दारीका साथ सहयोग र उपचार उपलब्ध गराउनु हाम्रो कर्तव्य हो । मानसिक रोग कमजोरी होइनस यो पूर्ण रूपमा उपचारयोग्य अवस्था हो । मानसिक स्वास्थ्य पनि शारीरिक स्वास्थ्य जित्तैकै वास्तविक, गम्भीर र महत्वपूर्ण हुन्छ ।

अब मौनता तोड्ने, कलंक हटाउने र मानसिक स्वास्थ्यलाई हाम्रो स्वास्थ्य प्रणालीको केन्द्रमा राख्ने समय आएको छ । सशक्त, शिक्षित र सहानुभूतिपूर्ण समाजले मात्र पीडितलाई सहयोग र आशा दिन सक्छ । किम्भने, अन्ततः स्वस्थ समाज त्यतिबेला मात्र सम्भव हुन्छ, जब उसका नागरिक मानसिक रूपमा स्वस्थ हुन्छन् ।

स्वास्थ्य खबरबाट

रुकुम पूर्व अस्पतालको नवनिर्मित भवन उद्घाटन

रुकुम पूर्व । लुम्बिनी प्रदेश सरकारअन्तर्गत सञ्चालनमा रहेको रुकुम पूर्व अस्पतालको नवनिर्मित भवनको उद्घाटन मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले गरेका छन् । सिसने गाउँपालिका-५, रुकुमकोटमा आइतबार आयोजित एक औपचारिक कार्यक्रमकाबिच मुख्यमन्त्री आचार्यले उक्त भवन उद्घाटन गरेका हुन् । साथै, नव निर्मित भवनबाट स्वास्थ्य उपचार सेवा समेत शुभारम्भ गरिएको छ ।

उद्घाटनकार्यक्रमलाईसम्बोधनगदैमुख्यमन्त्री आचार्यले दुर्गम जिल्लामा विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न प्रदेश सरकारले प्राथमिकतामा राखेर काम गरिरहेको बताए । 'सर्वसुलभ रूपमा दुर्गम क्षेत्रमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न जनशक्तिको अभाव हुन दिएका छैनौं । रिक्त हुँदा बित्तिकै जनशक्ति पठाउने व्यवस्था मिलाएका छौं,' मुख्यमन्त्री आचार्यले भने-'विशेषज्ञ जनशक्ति पुर्‍याउन केही चुनौती छन् । ती चुनौतीलाई समाधान गर्नेगरी सरकारले काम गरिरहेको छ ।'

उनेले विषयगत विशेषज्ञ चिकित्सक पुर्‍याउन सरकार अघि बढ्ने स्पष्ट पारे । रुकुम पूर्वलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गरिएको उदाहरण समेत प्रस्तुत उनेले गरे । उनेले पूर्वी रुकुमका सबै वडामा सडक पुर्‍याउन विगतदेखि

काम भइरहेको उल्लेख गर्दै आवश्यकताअनुसार बजेटमा प्राथमिकता दिइएको बताए ।

कार्यक्रममा स्वास्थ्य मन्त्री खेमबहादुर सारुले रुकुम पूर्वलगायत विशिष्ट प्रकृतिका क्षेत्रमा स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखेर सरकारले काम गरिरहेको जनाए । उनेले स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरूलाई विशेषज्ञ चिकित्सक, उपकरण र पूर्वाधारमा बलियो बनाउनेगरी काम भइरहेको जानकारी दिए । 'दुर्गम क्षेत्रमा जनशक्ति जानै नमान्ने अवस्था थियो । तर, हामीले यो परिपाटी बदल्न सकेका छौं,' उनेले भने-'अब पहिला दुर्गम, अनि बल्ल अन्यत्र पठाउने व्यवस्थापन मिलाएका छौं ।'

अस्पताल विकास समितिका अध्यक्ष लोकेन्द्र शाहको अध्यक्षता तथा मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यको प्रमुख आतिथ्यमा अस्पताल भवन उद्घाटन कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । कार्यक्रममा प्रदेशसभा सदस्य, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवाला पक्षहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

प्रदेश सरकारको १४ करोड रूपैयाँ लगानीमा अस्पताल निर्माण गरिएको हो । दुर्गम क्षेत्रका नागरिकलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यसहित स्थापना गरिएको यस ५) शय्याको

अस्पतालले अब स्वास्थ्य सेवामा महत्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउने विश्वास लिइएको छ ।

संघीयतापछि २०७४ सालमा रुकुम पूर्व छुट्टै जिल्ला बनेपछि साविकको इलाका स्वास्थ्य कार्यालयकै संरचनाबाट जिल्ला अस्पतालको सेवा सञ्चालन हुँदै आएको थियो । सीमित भौतिक संरचना र जनशक्तिका कारण अस्पतालले अहिलेसम्म मुस्किलले १५ शैयासम्म सेवा दिँदै आएको अवस्था थियो । २०७८ सालमा निर्माण सुरु भएको अस्पताल भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि गत पुस महिनामा हस्तान्तरण गरिएको थियो ।

लुम्बिनी प्रदेशको एक मात्र हिमाली जिल्ला रुकुम पूर्वस्थित यो अस्पताल अहिले ५० शैयाको क्षमतामा सञ्चालनमा आएको छ । हाल दैनिक करिब १०० जना बिरामीले ओपिडी सेवा लिँदै आएका छन् ।

अस्पतालबाट अन्तरङ्ग सेवा, फार्मसी सेवा, विशेषज्ञ दन्त रोग उपचार सेवा, फिजियोथेरापी सेवा, ल्याब सेवा, एक्स-रे सेवा, सुत्केरी आमा तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवा, सुत्केरी बिरामीका लागि कुरुवा घर, आँखा स्वास्थ्यलगायतका सेवा सञ्चालन भइरहेको अस्पतालका निमित्त मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा. कृष्ण खरालले जानकारी दिए ।

अध्यक्षता तथा रामग्राम नगरपालिकाको नगरप्रमुख धनपत यादवको प्रमुख आतिथ्यतामा भएको कार्यक्रम यादवले रेडक्रसले मानवीय सेवा दिने संस्था भएकोले रेडक्रसमा निःस्वार्थ भावनाले गर्ने संस्था भएको बताए ।

उनेले रेडक्रस पालिका शाखासँग नगर सहकार्य गरेर काम गर्ने र विपत उद्धारमा सहजीकारण गर्ने बताए । उनेले नयाँ वर्ष २०८३ शुभकामना व्यक्त गरेका थिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

नागरिक समाजका अध्यक्ष बेचु गौड, पत्रकार मोहन पौडेल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रामग्राम पालिका शाखा नवलपरासीका सचिव बलिराम यादवले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

अध्यक्षता तथा रामग्राम नगरपालिकाको नगरप्रमुख धनपत यादवको प्रमुख आतिथ्यतामा भएको कार्यक्रम यादवले रेडक्रसले मानवीय सेवा दिने संस्था भएकोले रेडक्रसमा निःस्वार्थ भावनाले गर्ने संस्था भएको बताए ।

उनेले रेडक्रस पालिका शाखासँग नगर सहकार्य गरेर काम गर्ने र विपत उद्धारमा सहजीकारण गर्ने बताए । उनेले नयाँ वर्ष २०८३ शुभकामना व्यक्त गरेका थिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

नागरिक समाजका अध्यक्ष बेचु गौड, पत्रकार मोहन पौडेल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रामग्राम पालिका शाखा नवलपरासीका सचिव बलिराम यादवले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

नागरिक समाजका अध्यक्ष बेचु गौड, पत्रकार मोहन पौडेल, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रामग्राम पालिका शाखा नवलपरासीका सचिव बलिराम यादवले शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका जिल्ला सदस्य तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक अर्जुनबहादुर क्षेत्रीले देशमा तीन तहको सरकार स्थापना भएपछि र संघीयता आएपछि रेडक्रस पनि सोही अनुरूप पालिकाहरूमा संरचना भएको बताए । उनेले रेडक्रस अहिले पालिकाहरूमा संघीयताअनुसार नेपाल रेडक्रस सोसाइटी पालिका शाखा गठन गरिएको क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

प्रतिलिटर ६३ रुपैयाँ अन्तरले नेपाली सवारीसाधन तेल भर्न भारत पुग्दै

मोहम्मद हबिब
भैरहवा

नेपालभन्दा सीमावर्ती भारतीय बजारमा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य सस्तो भएपछि रुपन्देही आसपासका नेपाली सवारीसाधन भारतमा इन्धन भर्न जान थालेका छन् ।

पेट्रोलियम पदार्थ डिजेल पेट्रोलमा धेरै अन्तर हुन थालेपछि नेपाली सवारीसाधनहरू भारततर्फ जाँदा नेपालका पेट्रोल पम्पको व्यवसाय घटेको छ । सुनौली नौतवान आसपासका आधा दर्जन बढी पेट्रोल पम्पमा तेलको खपत बढेपछि उनीहरूले पनि मौकाको फाइदा उठाउँदै नेपालीलाई पम्पमा तेल दिन अनाकानी गरी कालोबजारीमार्फत् कारोबार गर्न सुरु गरेका छन् । कति पय पम्पले नेपाली गाडीमा तेल नहाल्ने बताइरहँदा पहुँचको आधारमा तेलहरू भर्ने गरेका छन् । केहीले बढी पैसा लिएर र केहीले थोरै मात्रामा तेल दिइरहेको गुनासो गरेका छन् । नेपाली पैसा दिँदा बढी पैसा लिने, तेल पनि कम दिइरहेको एक नेपालीले बताए ।

सीमापारि मूल्य सस्तो भएपछि इन्धन भर्न ढुवानी तथा साना सवारीसाधन उतै जाने गरेका छन् । औद्योगिक घरानाका गाडीहरू समेत इन्धन भर्न सीमा पारि जाने गरेको छ, यसले अर्थतन्त्रमा असर गर्न सक्ने चिन्ता व्यक्त गरिएको छ । उता सस्तो भएपछि पेट्रोलियम पदार्थको भन्सार छलेर खुला सिमानाबाट अवैध आयात हुन थालेको र सिमावर्ती जिल्लाका पम्पहरूको व्यवसाय घटेको नेपाल पेट्रोलियम डिलर व्यवसायीले सुनाए ।

सीमावर्ती क्षेत्रमा रहेको मूल्य अन्तरका कारण व्यवसाय कम हुन थालेकोले यहाँका पम्पहरूको बिक्री ठप्प जस्तै भएको पश्चिमाञ्चल पेट्रोलियम डिलर्स एसोसिएसनका अध्यक्ष हिमाल गैरेले बताए । पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यअन्तरले कारोबार खुमिचिँदै जान थालेको छ । पहिलेको तुलनामा धेरै

करोबार घटेको उनेले जनाए ।

गैरेका अनुसार आयल निगम अहिले ठुलो घाटामा छ । निगमले नै इन्धन कम खपत गरिदिन अपील गरिरहेको अवस्थामा, नेपाली उपभोक्ताले भारतमा गएर तेल भर्दा निगमको घाटा कम हुने र निगम जोगिने उनेले तर्क गरे ।

इन्धनको मूल्य बढे पनि व्यवसायीको कर्मसन नबढेकाले सस्तो र महँगोमा तेल बिक्दा पनि आफूहरूलाई खासै फरक नपर्ने उनेले बताए । बरु आयल निगम बचे मात्रै आफ्नो व्यवसाय पनि पछि जोगिने उनको भनाइ छ । समग्रमा उपभोक्ता आफैं सीमापारि गएर तेल भर्नुलाई व्यवसायीले स्वाभाविक मानेका छन्, तर त्यहाँबाट तेल ल्याएर नेपालमा अवैध रूपमा तस्करी गरेर बेच्न नहुनेमा उनेले जोड दिए । नेपालमा तेल उत्पादन नहुने र पैसा जसरी पनि विदेश नै जाने हुँदा, कम्तीमा उपभोक्ताले सस्तोमा तेल पाउनुलाई उनेले सकारात्मक रूपमा लिनुपर्ने बताए ।

यतिबेला भारतीय पम्पहरूमाभन्दा नेपालमा पेट्रोल, डिजेलमा प्रति लिटर ६३ रूपैयाँ मूल्य बढी छ । सीमावर्ती भारतमा पेट्रोलको मूल्य प्रतिलिटर १ सय ५३ नेपाली रूपैयाँ र डिजेल १ सय ४० रूपैयाँ छ । नेपालका पम्पमा भने पेट्रोल प्रतिलिटर २ सय १७ र डिजेल २ सय ४ रूपैयाँ छ । मूल्यमा भएको फरकले तराईका क्षेत्रका सडक किनारामा भिन्नरल वाटरको बोतलमा पेट्रोल र ग्यालेनमा डिजेल बिक्रीका लागि राख्ने गरिएका छन् । अहिले नेपाली ट्रक, निजी जीप कार, मोटरसाइकल भारतीय पम्पमा पुगेर फर्किने गरेका छन् ।

भलबारी डिपोका प्रबन्धक सुरेन्द्र विस्टले हालसम्म नेपाल आयल निगमको औसत बिक्री मा खासै गिरावट नदेखिएको बताए । यद्यपि, अर्को हप्ताको तथ्याङ्क आएपछि मात्र वास्तविक प्रभाव थाहा हुने उनको भनाइ छ । इन्धनको आपूर्ति प्रणालीको हकमा निरन्तर भइरहेको छ, आपूर्तिमा

कुनै समस्या छैन अमलेखगञ्ज र भारतबाट निर्यातित रूपमा तेल आइरहेको छ र नेपालमा पर्याप्त मौज्जात रहेको उनेले जनाए ।

भारतीय पेट्रोल पम्पहरूले नेपाली गाडीहरूलाई तेल दिँदा कतै कोटा प्रणाली लगाएका छन् भने कतै बढी मूल्य लिएर लुकिछिपी तेल दिने गरेको पाइएको छ । अवैध तरिकाले पनि तेलको बिक्री सुरु गरिएको छ ।

औद्योगिक कच्चा पदार्थ र व्यापारिक सामान ढुवानी गरेर नेपाल आउने भारतीय मालवाहक गाडी तथा भन्सार सुविधामा नजिकको नेपाली बजारसम्म आउने भारतीय मोटरसाइकल, जीप, कार ध्यानलगायतका सवारी साधनले भारतबाटै दर्याँकी भरेर नेपाल आउने गर्छन् ।

यसरी नेपाल आउने कतिपय भारतीय सवारीसाधनले नेपालमा आएर दर्याङ्कीमा ल्याएको तेल बिक्री गर्ने गरेको र अवैध कारोबार बढेको पाइएको छ ।

वारिपारि तेलको भाउ घटबढ भइरहन्छ । यसको प्रत्यक्ष फाइदा सीमावर्ती क्षेत्रका बासिन्दाले उठाउँदै आएका छन् । वारि तेल सस्तिँदा पारिबाट आएर तेल भर्ने र पारि तेलको मूल्य घट्दा वारिबाट तेल भर्न जाने चलन छ । यसले गर्दा कतिपय साना र दुईपिसे सवारी तेल भर्न नजिकको भारतीय बजार पुग्छन् । मालवाहक भारतीय गाडीले अतिरिक्त दर्याङ्कीमा समेत तेल भरेर यसको फाइदा लिने गरेका छन् ।

भारतमा घटेको तेलको भाउका कारण राजस्व संकलनमा पनि प्रत्यक्ष असर भन्सार लक्ष्यमा पनि असर पर्ने देखिन्छ । भैरहवा भन्सार कार्यालयका प्रमुख हरिहर पौडेलले पेट्रोलियम पदार्थको दैनिक आपूर्ति पहिला जस्तै सरदरमै रहे पनि भन्सार दरमा छुट दिँदा राजस्वमा समेत असर पर्ने बताए । पेट्रोलियमको आयात घटेसँगै राजस्व असुलीमा प्रत्यक्ष असर पुगे उनेले बताए ।

लागुऔषध दुरुपयोग नियन्त्रण अभियान सम्पन्न

देवदह । रुपन्देहीको देवदहमा एक दिने लागुऔषध दुरुपयोग नियन्त्रण अभियान कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुपन्देहीको आयोजना र देवदह नगरपालिकाको व्यवस्थापनमा उक्त कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

सो अवसरमा बोल्ने वक्ताहरूले लागुऔषधकर्ताहरूलाई कानुनी कारबाही गरेर मात्र न्यूनीकरण हुन नसक्ने बताउँदै न्यूनीकरणको लागि सचेतना कार्यक्रम गर्न आवश्यक रहेको बताएका थिए । उनीहरूले प्रयोगकर्तालाई भन्दा लागुऔषध कारोबार गर्नेहरूलाई कानुनी कारबाही गर्नुपर्ने बताउँदै लागुऔषधको विषयमा स्थानीय पाठ्यक्रममा समावेश गरेर जानु पर्नेमा जोड दिएका थिए ।

सोही अवसरमा बोल्दै देवदह नगरपालिका प्रमुख ध्रुवप्रसाद खरेलले लागुऔषध दुरुपयोग, प्रभाव, कारण र कानुनी व्यवस्था विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै लागुऔषध नियन्त्रणको लागि मानवीय सचेतना आवश्यक रहेको बताए । उनेले अपराधिक घटना न्यूनीकरणको लागि लागुऔषध नियन्त्रण हुन आवश्यक रहेकोमा जोड दिए ।

देवदह प्रहरी चौकीका प्रमुख प्रहरी हवको रूपमा विकास भएको भन्दै लागुऔषध नियन्त्रणको लागि सबैको सहकार्य आवश्यक रहेको जनाए ।

नगर प्रमुख खरेलले सामाजिक रूपमा चेतना विना लागुऔषध न्यूनीकरण हुन नसक्ने बताए । उनेले अपराध नियन्त्रण गर्न प्रहरी प्रशासनको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको बताउँदै त्यसको लागि देवदहमा इलाका प्रहरी कार्यालय स्थापना हुन आवश्यक रहेको औल्याए ।

कार्यक्रममा जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय रुपन्देहीका जिल्ला न्यायाधिवक्ता प्रकाश मरासिनीले नेपालमा लागुऔषध दुरुपयोग, प्रभाव, कारण र कानुनी व्यवस्था विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै लागुऔषध नियन्त्रणको लागि मानवीय सचेतना आवश्यक रहेको बताए । उनेले अपराधिक घटना न्यूनीकरणको लागि लागुऔषध नियन्त्रण हुन आवश्यक रहेकोमा जोड दिए ।

देवदह प्रहरी चौकीका प्रमुख प्रहरी

निरिक्षक भिमसेन विष्टले लागुऔषधका नकरात्मक असरको विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गरेका थिए । उनेले खुल्ला सिमानाका कारण लागुऔषध नियन्त्रणमा समस्या रहेको बताए ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुपन्देहीका निमित्त प्रमुख जिल्ला अधिकारी मेघराज पाध्यको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा नगर प्रवक्ता गणेश डुम्रे, केरवानी माविका प्रधानाध्यापक निर्मल ढुंगानालगायतले बोल्दै लागुऔषधका कारण समाजमा अपराधिक गतिविधि बढिरहेकोले यसको नियन्त्रणको लागि सबै एकताबद्ध भएर लामु पर्नेमा जोड दिएका थिए ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय रुपन्देहीका प्रशासकीय अधिकृत विष्णुप्रसाद ज्ञवालीको सञ्चालनमा भएको कार्यक्रममा जनप्रतिनिधि, विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक, टोल विकास संस्थाका पदाधिकारीहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

ध्रुवतारा क्लबले चौपारी बनाउँदै

तिलोत्तमा । ध्रुवतारा क्लबले तिलोत्तमा वडा नं. १ प्रेमनगर चोकमा स्थानीय र आगन्तुक यात्रुको

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

तपाईंको सहर बुटवल तथा लुम्बिनी अंचलमा आधुनिक जापानीय मेशिनद्वारा सेफ्टी टंकी ट्वाइलेटको रिङ्ग भरिएमा १० मिनेटमा नै सफा गरिनेछ ।

- ट्वाइलेट, वाथरुम, किचन र नाली जाम भएमा हामीलाई सम्भन्नुहोस् ।
- लोडसेडिङ्ग भएको बेलामा पनि अत्याधुनिक भ्याकुमुद्वारा १० मिनेटमै सफ्टी टंकीको रिड खाली गरिने छ ।

सम्पर्क:
सुपथ मूल्यमा काम गर्ने र गराउन हामीलाई एक चोटी सेवा गर्ने मौका दिनुहोस्
सीताराम सफा सेनेटरी
भैरहवा
९८६९७८९२७५, ९८००७६०६२२

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

सेफ्टी ट्याङ्की, भरिएर, शिरनाली जाम भएर समस्या परेको छ ?

हामी तपाईंको समस्या तुरुन्त ५ मिनेटमै हल गरी दिनेछौं ।

क्षेत्र: लुम्बिनी, भैरहवा, परासी, बुटवल मचंवार

प्रो. रामशाह शाहानी
विशाल सेनेटरी
बर्मेलीटोल, भैरहवा
मो.9847324755,9804406297

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस् र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फूल रोटार भ्याकुम पम्प, बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् । लोडसेडिङ्गको बेला पनि सेवा दिइने छ ।

सम्पर्क:
तिनाउ सेनेटरी
बुटवल-१०, सुखानगर, रुपन्देही,
फोन: ९८५७०५८८९३,९८०७९८०८९३

होटल व्यवसायी महासंघको अध्यक्षमा भण्डारी र महासचिवमा महोत्रा

बुटवल । होटल व्यवसायी महासंघ नेपालको पाँचौँ महाधिवेशनले तुल्सीराम भण्डारी 'शंकर'को नेतृत्वमा नयाँ कार्यसमिति सर्वसम्मत रूपमा चयन गरेको छ । चैत २७ र २८ गते पोखरामा सम्पन्न महाधिवेशनले ६७ सदस्यीय कार्यसमिति निर्वाचन निर्वाचित गरेको हो । भण्डारी यसअघि महासंघका महासचिव थिए ।

महासंघको वरिष्ठ उपाध्यक्षमा सन्तोष उप्रेती, उपाध्यक्ष मोदनाथ बेल्लासे, शैलेस कार्की, प्रासासन उपाध्यक्षमा ज्ञानु गजमेरलागत निर्वाचित भएका छन् ।

महासचिवमा राजेश महोत्रा (भैरहवा), उप-महासचिवमा मित्र ढकाल, सचिवमा लालबहादुर केसी (बुटवल), कोषाध्यक्षमा कृष्ण श्रेष्ठ तथा सहकोषाध्यक्षमा लक्ष्मण भण्डारी र प्रशासन सचिवमा रमेश बराल चयन भएका छन् । कार्यसमिति सदस्यहरूमा विष्णुप्रसाद घिमिरे, लेखनाथ भण्डारी (बुटवल), रामप्रसाद पोखरेल, शिवराज पोखरेल, शैलेन्द्र विक्रम थापा, ऋषि चौलागाईँ, तिलक चापागाईँ, रेनुका याक्सा लम्बुलगायत निर्वाचित भएका छन् ।

नयाँ नेतृत्व चयनसँगै महासंघले होटल तथा

पर्यटन क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित र प्रतिस्पर्धी बनाउने महासचिव राजेश महोत्राले बताए । पर्यटन क्षेत्र देशको अर्थतन्त्रको महत्वपूर्ण आधार भएकाले यसको विकास, प्रवर्द्धन र व्यवस्थापनमा नयाँ नेतृत्वको भूमिका थप जिम्मेवार रहने महोत्राले बताए । नीतिगत सुधार, गुणस्तरीय सेवा विस्तार, लगानीमैत्री वातावरण निर्माण तथा आन्तरिक र बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धनमा प्रभावकारी पहल गर्नुपर्ने दायित्व अहिलेको नेतृत्वमाथि आएको छ । 'महासचिव महोत्राले भने ।

उद्यान संरक्षण र विकास सबैको दायित्व : श्रेष्ठ

बुटवल । सामुदायिक पहलमा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको बुटवल हिलपार्क परिषद्को १२औँ साधारणसभा सम्पन्न भएको छ । तत्कालीन बुटवल नगरपालिकाको अगुवाइमा २०५७ सालमा स्थापना गरिएको परिषद्ले उद्यान संरक्षण र व्यवस्थापनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । २०७० सालमा नेपाल सरकारमा विधिवत दर्ता भै सञ्चालनमा आएको हिलपार्क स्थानीय समुदायका लागि बिहान साँझ घुम्ने, टहलने स्थानका रूपमा परिचित छ ।

साधारणसभाको उद्घाटन गर्दै लुम्बिनी प्रदेशसभा सदस्य तथा पूर्वमन्त्री भोजप्रसाद श्रेष्ठले सभ्य र व्यवस्थित सहको पहिचान स्थापित गर्न उद्यान तथा पार्कहरूको संरक्षण र विकास अपरिहार्य रहेको बताए । उनले उद्यानहरूको दिगो व्यवस्थापनका लागि तीनै तहका सरकार र स्थानीय समुदायबिच सहकार्य आवश्यक रहेकोमा जोड दिए ।

पूर्व नगर प्रमुखसमेत रहेका श्रेष्ठले पार्कहरू

केवल मनोरञ्जनका साधन मात्र नभई शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्यका लागि पनि अत्यन्त महत्वपूर्ण रहेको उल्लेख गरे ।

साथै, आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आकर्षित गर्ने उद्देश्यले स्थापना गरिएको हिलपार्कले अपेक्षाअनुसार पर्यटक भित्र्याउन नसकेको भन्दै उनले चिन्ता व्यक्त गरे ।

कार्यक्रममा प्रदेशसभा सदस्य एवं पाण्डे सेवा समाजका अध्यक्ष चिन्तामणि पाण्डेले समुदायस्तरबाट भएको लगानीको उचित मूल्यांकन हुन नसकेको गुनासो गरे । उनले आवश्यक नीति निर्माण, निर्णय प्रक्रिया सहज बनाउने र देखिएका बाधा-अवरोध हटाउन सबै पक्षको सक्रियता आवश्यक रहेको जनाए ।

त्यसैगरी, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) रुपन्देहीका कार्यवाहक सभापति आशिष न्यौपानेले देश नयाँ जनादेशसाहित आँध बाँढिरहेको उल्लेख गर्दै आर्थिक, सामाजिक तथा सामुदायिक विकासका लागि राजनीतिक दलहरूबिच सहकार्य अपरिहार्य

रहेको धारणा राखे । उनले नयाँ-पुराना भन्ने विभाजनकारी सोच त्यागेर सहकार्यको वातावरण बनाउन आग्रह गरे ।

बुटवल हिलपार्क परिषद्का अध्यक्ष टंकप्रसाद पराजुलीको सभापतित्वमा सम्पन्न कार्यक्रममा नेपाल उद्यान महासंघका अध्यक्ष खेमप्रसाद लुइँटेल, औषधि व्यवसायी संघका अध्यक्ष बाबुराम भट्टराई, परिषद्का उपाध्यक्षहरू कृष्णप्रसाद पाण्डे र बेनिन पिया, महासचिव उमाकान्त बस्याल, कोषाध्यक्ष राजेन्द्र ढकाललगायतले उद्यान व्यवस्थापनका चुनौती र समाधानका उपायबारे आ-आफ्ना धारणा राखेका थिए ।

कार्यक्रममा अध्यक्ष, महासचिव र कोषाध्यक्षद्वारा प्रस्तुत प्रतिवेदनहरू छलफलपछि सर्वसम्मत रूपमा पारित गरिएको परिषद्ले जनाएको छ । सो अवसरमा पार्कलाई व्यवस्थित र सुसज्जित गर्न सहयोग पुराउने व्यक्ति तथा संघसंस्था र उत्कृष्ट कर्मचारीहरूलाई सम्मान गरिएको अध्यक्ष टंक पराजुलीले बताए ।

राप्रपाको असन्तुष्ट पक्षद्वारा लिङ्देन नेतृत्वको समिति भंग गर्न माग

बुटवल । राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा) को असन्तुष्ट पक्षले अध्यक्ष राजेन्द्र लिङ्देनको नेतृत्वको समितिलाई भंग गर्न माग गरेको छ ।

महामन्त्री धवलशमशेर राणा पक्षधरको आइतबार कान्तिपथमा बसेको बैठकले वर्तमान समिति भंग गरेर महाधिवेशन आयोजक समिति बनाउन माग गरेको हो । अध्यक्ष लिङ्देनसँग तीन बुँदे माग राख्दै महाधिवेशन गर्न निष्पक्ष व्यक्तिको संयोजकत्वमा महाधिवेशन आयोजक समिति गठन गर्नुपर्ने निर्णय गरिएको छ । केन्द्रीय महाधिवेशनको मिति एक हप्ताभित्र घोषणा गर्न समेत माग गरिएको छ ।

निर्वाचनबाट प्राप्त नतिजाको विश्लेषण गरेको राणा पक्षधरको बैठकले पार्टी 'सच्चिने कि सकिने' गम्भीर अवस्थामा रहेको विश्लेषण गरेको छ । महाधिवेशनको माग गर्दै भनिएको छ- 'केन्द्रीय महाधिवेशनबाट ताजा जनादेश प्राप्त गर्नुबाहेक उत्तम विकल्प राप्रपासँग छैन । केन्द्रीय कार्यसमितिको नियमित चार वर्षे कार्यकाल सम्पन्न भएर पार्टी हाल अतिरिक्त अवधिमा छ । पार्टीले म्याद थप गर्ने निर्णय गर्दा २०८३ जेठभित्र महाधिवेशन सम्पन्न गर्ने निर्णय भएको जगजाहेर छ ।'

निर्वाचन पूर्व भएको केन्द्रीय समितिको बैठकमा अध्यक्ष राजेन्द्र लिङ्देनले चुनावी प्रक्षेपण बारे बोलेको कुरालाई समेत ध्यानाकर्षण गराइएको छ । लिङ्देनको तत्कालीन बोली स्मरण गराउँदै असन्तुष्ट पक्षले भनेको छ- 'मलाई खेल्न दिनुहोस्, राप्रपालाई देशको पहिलो पार्टी

बनाउँछु भन्नुभएको थियो, पार्टीको पक्षमा अकल्पनीय नतिजा प्राप्त हुने बताउनुभएको थियो । निश्चितरूपमा नतिजा त अकल्पनीय नै प्राप्त भयो तर, नकरात्मक रूपमा ।'

निर्वाचनमा पराजयको समीक्षा नगरिएको प्रति अध्यक्ष लिङ्देन माथि असन्तुष्ट पक्षले प्रश्न उठाएको छ । शर्मनाक पराजयको कुनै लेखाजोखा र नैतिक जिम्मेदारी वहन नगरिएको भन्दै राणा पक्षले आपत्ति जनाएको छ । बैठक पछिको निर्णयमा भनिएको छ- 'संकट र चिन्ताको यस घडीमा केन्द्रबाट दिशानिर्देश हुन्छ भनेर प्रतिक्षारत देशभरीका पार्टीपक्षिको हात रित्तो छ । शून्यताबीच लाखौँ कार्यकर्ता र पार्टीकै भविष्यलाई लिएर गम्भीर प्रश्न कायम छ । यसैबिच नेता, कार्यकर्ताहरूबाट पार्टी जिम्मेवारी

र पार्टी सदस्यता परित्याग गर्ने क्रम जारी छ ।' उप-सभामुख पदमा उम्मेदवारी दिएको प्रति पनि संस्थापनइतरले असन्तुष्ट व्यक्त गरेको छ । निर्वाचनको आलो घाउमा उपसभामुखको निर्वाचन त भन्नु नूतनक दलेसरह भएको टिप्पणी गरिएको छ ।

उपसभामुख पदमा उम्मेदवारी दिएबाट राप्रपामाथि निष्ठा र सैद्धान्तिक आधारमा प्रश्न मात्र उठेको असन्तुष्ट पक्षले जनाएको छ । उपसभामुखको उम्मेदवारी बारे केन्द्रीय समिति / कार्यसम्पादन समितिमा छलफल नगरिएको प्रति आपत्ति जनाइएको छ । यो कार्यमा विधि, पद्धति, प्रजातान्त्रिक अनुशासन र जिम्मेवारीबाट पार्टी र नेतृत्व पूर्ण चुकेको निष्कर्ष संस्थापन पक्षले निकालेको छ ।

रूपन्देही सुपरलिगः

बुद्ध क्रिकेट क्लब 'ए' डिभिजनमा

भैरहवा । बुद्ध क्रिकेट क्लब भैरहवामा जारी २४औँ संस्करणको रुपन्देही सुपरलिग एक दिवसीय क्रिकेट प्रतियोगिताको 'ए' डिभिजनमा उक्लिएको छ । 'बी' डिभिजनको आइतबारको खेलमा साईं ग्लोबल क्रिकेट क्लबलाई ८ विकेटले हराउँदै बुद्ध 'ए' डिभिजनमा बढुवा भएको हो ।

सिद्धार्थ क्रिकेट मैदानमा टस हारेर ब्याटिङको निम्तो पाएको साईं ग्लोबलले २५ ओभर ३ बलमा सबै विकेट गुमाएर जम्मा ९० रनको भिन्नो लक्ष्य खडा गर्‍यो । उसलाई सस्तीमा रोक्न बुद्धका अनुज चौहानले ७ ओभर ३ बलमा ३ मेडनसहित ११ रन खर्चेर महत्वपूर्ण ६ विकेट हात पारे । यस्तै, प्रवेज आलमले २ तथा सुरज गुरुङले १ विकेट लिए । साईं ग्लोबलका अजय चाईले ३३, बासुदेव यादवले १५ र जितेन्द्र केवटले १० रन बनाए ।

जवाफी ब्याटिङ गरेको बुद्धले १४ ओभर १ बलमा २ विकेटको नोक्सानीमा ९३ रन बनाउँदै सहजै जित निकालेर 'ए' डिभिजनमा बढुवा भयो । उसको जितमा सुरज पौडेलले अविजित ५३ र साहित पटेलले १७ रनको योगदान गरे । बलिङमा साईं ग्लोबलका जितेन्द्र केवटले २ विकेट लिए । खेलमा

अनुज चौहान लेयर अफ द म्याच भई एक हजार दुई सय रूपैयाँ प्राप्त गरे । रुपन्देही क्रिकेट संघको आयोजनामा जारी प्रतियोगिताको विजेता टिमले नगद एक लाख १ रूपैयाँ र उपविजेताले ५० हजार १ रूपैयाँका साथै

टुफी, मेडल र प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने आयोजकले जनाएका छन् । यस्तै, म्यान अफ द सिरिजले १५ हजार, बेष्ट ब्याटर, बेष्ट बलर र उदयमान खेलाडीले समान पाँच हजार रूपैयाँ प्राप्त गर्ने छन् । यस्तै, प्रत्येक खेलको म्यान अफ द म्याचले १ हजार दुई सय रूपैयाँ पाउने खेल संयोजक प्रथम पराजुलीले बताए । प्रतियोगिताको विजेता पुरस्कार माउण्ट एभरेष्ट कल्या मिल, उपविजेता पुरस्कार चिके ज्वेलर्स, भैरहवा, म्यान अफ द म्याचको पुरस्कार सिद्धार्थ उद्योग वाणिज्य संघले प्रायोजन गरेको छन् ।

यस्तै, म्यान अफ द सिरिजको पुरस्कार होटल स्टार होलिडे, बेस्ट व्यटर र बलरको पुरस्कार युवा व्यवसायी रवि कुमार रैनियार, उदयमान खेलाडीको पुरस्कार प्रतीक ट्रेड लिंक र म्याच अवधिभर बलरको प्रायोजन व्यवसायी अमित गुप्ताले गरेका छन् ।

खुल्ला बी लेभल भलिबलको उपाधि ड्राइभरटोल क्लबलाई

बुटवल । तिलोत्तमा नगरपालिकाको ड्राइभरटोलमा आयोजित खुल्ला बी लेभल भलिबल प्रतियोगिताको उपाधि आयोजक ड्राइभरटोल भलिबल क्लबले जितेको छ ।

ड्राइभरटोल भलिबल क्लबले आयोजना गरेको पहिलो संस्करणको प्रतियोगितामा तिलोत्तमा ८ भलिबल क्लबलाई फाइनलमा पराजित गर्दै आयोजक नीलो टिमले उपाधि जितेको हो ।

प्रतियोगितामा तिलोत्तमा ८ टिम उप-विजेता, मणिमुकुन्द भलिबल क्लब तेस्रो र आयोजक ड्राइभरटोल भलिबल क्लब सेतो सान्त्वना भएका छन् । विभिन्न जिल्लाका २६ टिमको सहभागिता रहेको प्रतियोगिताको विजेताले ३० हजार ५५५, उपविजेताले २० हजार ५५५, तेस्रोले १ हजार ५५५ नगद पुरस्कार प्राप्त गरेका आयोजक क्लबका अध्यक्ष देव रानाले जानकारी दिए ।

यस्तै विभिन्न विधाका उत्कृष्ट खेलाडीलाई पनि पुरस्कृत गरिएको थियो । प्रतियोगिता सम्पन्न गर्न क्लबका सल्लाहकार एवं समाजसेवी ड्राइभरटोल निवासी लक्ष्मण मल्लले खेल मैदान निःशुल्करूपमा उपलब्ध गराउनुका साथै अन्य व्यवस्थापन पक्षमा समेत सहयोग गरेका थिए । प्रतियोगिता समापनका अवसरमा मल्ललगायतलाई आयोजकले सम्मान गरेका थिए । आगामी वर्षमा प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित बनाइने अध्यक्ष देव रानाले बताए ।

हामी बोलेर मात्र होइन पुन्याएर छाड्छौं

तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा पठाउनु परेमा हामीलाई सम्भन्नुहोस्

सुपर काइनेटिक कुरियर्स सर्भिस

ट्राफिक चोक हिमालयन बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएको भवन) फोन:- ०७१५४२५७१

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई

सबै किसिमका रंगिन तथा सादा डिजाइनका साथै सम्पूर्ण छपाईको लागि सधै हामीलाई सम्भन्नुहोस् ।

आइडिया

डिजाइनर्स/अफसेट प्रेस

सम्पर्कः

बुटवल-७, पुरानो बसपार्क (सञ्जीमण्डी पछाडि)

यातायात मजदूर संघको भवनमा

फोन:-०७१-५५०२९३ मो.

९८५७०३५३८०, ९८४७१२३९५७

E-mail:ideapressbtl@gmail.com

प्रो. मञ्जु एण्ड सन्स फोन: ०७१-५३५३१७ ८८५७०६०३६८, ८८५७०६०३८४

न्यू कूमकूम ज्वेलर्स

वि.पि. वोक्त, बुटवल-४, रुपन्देही

विगत १५ वर्षदेखि सुवर्ण तथा विदेशी डिजाइनका शुद्ध सुन चाँदीबाट बनेका गर-गहनाको एकमात्र विश्वासिलो पसल

तपाईंको सेवामा समर्पित

पुराना गहनाहरू संग नयाँ गहना साटुनुका साथै खरिद विन्ती गर्नुपरेमा हामीलाई सम्भन्नुहोस्